

Keywords: socio-economic and political processes, pharmaceutical company, laboratory, research center, research.

М.Ю. Близнюк

ОСНОВНЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ УНДХФИ В 30-40 ГГ. В XX В.

В течение деятельности Украинского научно-исследовательского химико-фармацевтического института, который является предшественником современного Государственного научного центра лекарственных средств, получил новую мощную материально-техническую базу, создались новые подразделения и лаборатории. Научные разработки института внедрялись на новых фармацевтических предприятиях. Свидетельством интенсивного развития научных исследований является защита авторских свидетельств на изобретения и защита докторских и кандидатских диссертаций. Пройдя сложный исторический путь Государственный научный центр лекарственных средств превратился в ведущую научно-исследовательское учреждение.

Ключевые слова: социально-экономические и политические процессы, фармацевтическое общество, лаборатории, научно-исследовательский центр, научные исследования.

Стаття надійшла до редакційної колегії 18.11.2016

УДК 930.2:929:001.82

*Вовк О. І.
м. Харків, Україна*

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СУЧАСНОЇ БІОГРАФІСТИКИ ЯК СКЛАДОВА ДОСЛІДЖЕННЯ ГУМАНІТАРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕЛІТИ

Біографічна традиція як цілісна система науково-образних уявлень про феномен особистої індивідуальності присутня в

європейському та світовому інтелектуальному просторі уже понад два з половиною тисячоліття. Феномен життєпису проходить наскрізною темою європейського літературного процесу й історіописання. Протягом усього періоду існування біографічний жанр пройшов низку етапів свого розвитку, набуваючи різних історичних форм, актуалізуючись або відходячи на другий план, проте ніколи не зникаючи з поля зору як авторів, так і реципієнтів [9, с. 437–438 та ін.]. Разом з тим, постійне збільшення інтересу до біографічного письма, яке спостерігалось протягом XX ст. і продовжується на початку XXI ст., багато в чому стало унікальним явищем і навіть дало підстави окремим дослідникам говорити про наявність т. зв. «біографічного повороту» [див., наприклад: 14 та ін.] по аналогії з «антропологічним», «лінгвістичним», «візуальним» та іншими «поворотами», які кардинально вплинули на розвиток світової гуманітарної науки у XX ст. Підйом у царині біографічних досліджень супроводжується зміною концептуальних підвалів, наявністю різних інтерпретативних стратегій, що обумовлюється міждисциплінарною сутністю самого феномену життєпису. Тому проведення наукових пошуків, пов'язаних з дослідженням біографії, закономірно викликає потребу в теоретико-методологічному осмисленні основ біографічної проблематики у сучасній гуманітаристиці.

На сьогоднішній день в літературі накопичено результати численних спроб укласти сутність феномену біографії до рамок строгого та ємкого наукового визначення. Ми вважаємо за доцільне скористатися визначенням, запропонованим істориком І. Л. Беленьким. Він указував на те, що під біографією в широкому значенні можна розуміти як саме буття особистості в потоці історичного часу, її життя в окремий хронологічний проміжок, події та зміст, що його наповнювали; так і осягнення конкретного індивідуального буття в усій його унікальності у процесі історичного знання [1, с. 29]. Разом з тим, варто погодитися і з іншою представницею історичної науки Т. О. Павловою, яка зазначала, що історична біографія має особливу увагу приділяти розвитку неповторної людської особистості, розкриття її внутрішнього світу в тісному взаємозв'язку з епохою та справою, якій особистість себе присвятила [6, с. 38].

Щодо спеціальної наукової дисципліни, яка мала б опікуватися проблемами написання та дослідження життєписів, то серед фахівців також немає одностайної думки і щодо визначення категорії, і щодо її

змістовного наповнення. В літературі можна зустріти терміни «біографіка» та «біографістика», які іноді вживаються як синоніми, але частіше дослідники надають їм різного тлумачення. Наприклад, російські науковці твердять про те, що біографіка є спеціальною історичною дисципліною, яка розробляє теоретичні, методичні, історіографічні, джерелознавчі проблеми біографій [11, с. 31], натомість під біографістикою розуміють сукупність біографічних відомостей про представників різних соціальних, професійних та інших груп [11, с. 33]. Хоча й існують спроби об'єднати ці підходи до єдиної структури (наприклад, на думку І. Ф. Петровської, біографіку потрібно розуміти як спеціальну історичну дисципліну, що вивчає людину в історії у всіх проявах її буття і включає не лише розробку теоретичних проблем самої науки та закономірностей людського життя, але і власне біографічне знання: складання біографій та сукупність результатів цієї діяльності [7, с. 12]), загальна тенденція залишається тією ж самою: в якості окремої галузі наукового знання має бути інституалізована саме біографіка. В українській історіографії, навпаки, біографіка розглядається як сукупність творів біографічного (іноді – виключно художньо-біографічного) спрямування. Що ж стосується наукової дисципліни, яка вивчає теорію, методологію, методику, історіографію, практику та термінологічний апарат історико-біографічних досліджень, джерелознавчі проблеми біографій та різноманітні види біографічної продукції, то вона має бути визначена як біографістика [12]. Тому терміни «біографіка» та «біографістика» ми будемо використовувати саме у цих двох останніх наведених значеннях.

Вважається, що жанр біографії бере своє походження з культур давніх цивілізацій Єгипту і Месопотамії, будучи генетично пов'язаним з поминальними плачами й записами діянь правителів [див., наприклад: 16, с. 1–2 та ін.]. У європейській традиції його витоки сягають IV–V ст. до н. е. – періоду класичної давньогрецької культури. Вершиною серед античних біографічних творів стали «Паралельні життєписи» Плутарха, які аж до XIX ст. вважалися зразком біографічного письма [див., наприклад: 3, с. 68 та ін.].

Середньовічна біографіка була в основному представлена агіографічним жанром. Інтерес до світської (в першу чергу, творчої) особистості поживався в епоху Відродження. Самий термін «біографія» був уведений до обігу наприкінці XVII ст. Т. Фаллером і Дж. Драйденом [16, с. 13–14], а XVIII ст. у Європі ознаменувалося значним підйомом

інтересу до життєписів та принциповим оновленням жанру. Саме в цей час (перш за все, завдяки Дж. Босвеллу) була вперше висунута вимоги до біографічних творів, що вимагали скрупульозної точності в оповіді, реалізму та водночас високого ступеня образності зображення [див.: 3, с. 75]. Біографічна тематика протягом XIX ст. була позначена ідеєю «великої людини», тому прикметними рисами життєписів цього періоду стали прагнення до науковості й документальності, героїзація та ідеалізація головних героїв розповіді.

На початку XX ст. у біографічній царині відбулися докорінні зміни, які в літературі дістали назву «нова біографія» (одним з найбільш яскравих представників цього напрямку вважається Л. Стречі). Для неї були притаманні підкреслена увага до внутрішнього світу людини та психологічність, а також прагнення до мінімізації ціннісно-оцінних суджень (як позитивних, так і негативних) [див., наприклад: 16, с. 28–30 та ін.]. Можна назвати кілька причин виникнення «нової біографії». Насамперед дослідники відзначають наявність протиріч, що на початку XX ст. намітилися між традиційними і новими знаннями про людину та її природу, котрі мали бути якимось чином подолані й поєднані до єдиної картини. Збільшення популярності теорій Ч. Дарвіна, К. Маркса і З. Фрейда сприяли тому, що людина тепер розглядалася як істота цілком матеріальна, історія життя якої може бути досліджена у тому числі за допомогою методів природничих наук.

Іншою причиною змін у біографічній царині стали глобальні потрясіння, які пережило людство протягом минулого сторіччя. Зростання масового інтересу до біографії у перші десятиліття XX ст. пов'язують із загальною нестабільністю життя, з пошуками історичного досвіду для відповіді на нові питання, що поставали перед людством.

Ще однією характерною рисою XX ст., яка вплинула на розвиток біографічного жанру, дослідники називають постійне прискорення динаміки соціальних змін. Як показала І. В. Голубович, основною характеристикою нової соціальної реальності в цей час виступала трансформація світу. Докорінні соціокультурні, технологічні, глобалізаційні зрушення стали відбуватися не протягом життя кількох поколінь, як це було раніше, а впродовж одного людського життя. Відповідно, ці явища встигали кілька разів відповідним чином змінити життєві траєкторії та зафіксуватися у біографіях. Тобто хронікою

тектонічних змін ставав уже не лише глобальний історичний процес, але й окрема історія життя [5, с. 176].

Видозміни, яких зазнавав біографічний жанр, викликали необхідність розробки принципово нових теоретико-методологічних підходів до створення та вивчення життєписів. Ключова роль у цьому процесі (в галузі історичної біографістики) належала представникам школи «Анналів», в першу чергу М. Блоку та Л. Февру. З їх іменами пов'язується зародження та розвиток антропологічно орієнтованого історіописання та підхід до історії не як до окремої сфери знання з чітко окресленими дисциплінарними межами, а як до фундаментальної міждисциплінарної науки про людину. Саме людська індивідуальність почала виступати своєрідним «полюсом тяжіння», який притягував до себе сфери вивчення різних наук і дозволяв розглядати їх в історико-антропологічній перспективі. Тож ще у першій половині XX ст. були закладені передумови для бурхливого розвитку біографічного жанру, який став очевидним у перші десятиліття Другої світової війни і триває до сьогоднішнього дня. Безпосереднім наслідком підвищення інтересу до феномену життєпису стало поступове оформлення біографістики в окремий науковий напрям.

Отже, одним із трендів західної історіографії другої половини XX ст. стало спрямування на висвітлення життя окремої особистості в рамках принципу міждисциплінарності. Подібний підхід формував надзвичайно сприятливі умови для розвитку біографічного жанру, який і сам по собі є синтетичним, як мінімум, двоїстим, акумулюючи в єдиній структурі літературну та історичну складові [5, с. 184].

Варто зазначити, що протягом майже усього свого існування історична наука в Радянському Союзі та країнах соціалістичного табору послуговувалася деякими відмінними від західної науки методологічними принципами. Серед них можна назвати щільний зв'язок історіописання з політичною складовою суспільного життя; схильність до накопичення фактичного матеріалу та опису подій на його основі; зосередження на «історії зверху», яка творилася відомими людьми своєї епохи; опору на документи, створені офіційними установами; переважну увагу біографів до екзогенних чинників, що вплинули на розвиток того чи іншого явища; схильність до об'єктивізації історії та намагання відтворити події так, «як це було насправді»; замкненість на методологічних засадах історичної науки, слабка міждисциплінарна інтеграція [2, с. 15–18]. Багато в чому такий підхід призводив до знеособлення історії: хоча біографічний жанр не

був обійдений увагою, проте увага акцентувалася на зовнішніх умовах, які сприяли формуванню особистості та в яких вона потім розвивалася. Наприклад, Г. Є. Померанцева, досліджуючи основні етапи становлення популярної серії «Жизнь замечательных людей», визнавала, що у СРСР 1930-х рр. «людина минулого цікавила і біографів, і читачів ЖЗЛ головним чином у зв'язку з епохою, в якій жила, у 1950-ті рр. – у зв'язку зі справою, якою займалася». Лише з 1960-х рр., пише дослідниця, як автори, так і читачка аудиторія почали цікавитися головними героями біографічних творів «самими по собі» [8, с. 144–145]. Однак при цьому необхідно зауважити, що в даному разі зміни торкнулися виключно художньої, а не наукової біографіки. Протягом 1960-х – 1980-х рр. у Радянському Союзі побутувала думка про те, що задача біографа полягає у ретельному і скрупульозному відтворенні трудового шляху видатної особи та характеристиці її здобутків. Висвітлення ж внутрішнього життя людини, проникнення до її психології, розкриття духовної складової буття віддавалося на відкуп письменникам – творцям художніх життєписів. При цьому вважалося, що цієї мети автор може досягти лише завдяки власній фантазії та уяві.

З кінця XX ст. вітчизняна наука почала інтегруватися до світового наукового простору. Це призвело до запозичення теоретико-методологічних підходів, які вже встигли укорінитися в інтелектуальному просторі західних країн. Крім орієнтації на висвітлення людського життя у всій його багатогранності та залучення принципу міждисциплінарності, прикметними рисами нового підходу до історіописання можуть вважатися безпосередній зв'язок історичної науки з усіма сферами людського буття й діяльності; відтворення історій життя не лише «сильних світу цього», але і звичайних, пересічних людей; застосування широкого кола джерел, у тому числі усних, зорових тощо; взяття до уваги усього розмаїття питань, пов'язаних як з масовими рухами, так і з подіями індивідуального життя; «контекстуалізація» минулого, акцентування уваги на різноманітних контекстах (політичному, ідеологічному, інтелектуальному і т. п.), які визначають зовнішні умови буття особистості [2, с. 15–18]. Але було б помилкою вважати, що процес переходу від однієї парадигми до іншої відбувся миттєво: можна сказати, що трансформаційні процеси тривають і до сьогодення дня. Загальні тенденції не минули й біографістику. Це дало підстави В. В. Ващенко стверджувати, що сучасна українська історіографія в галузі біографістики розвивається під впливом обох цих

парадигм, причому як окрема дисципліна в Україні утвердилася саме орієнтована на позитивістські практики модель, визначена дослідником як «наукова біографія» [4, с. 486].

Разом з тим, інша модель – «інтелектуальна біографія», спрямована на залучення новітніх методологічних підходів, поступово набуває все більшої ваги в науковому середовищі пострадянського простору в цілому та України зокрема. Вчені схилиються до думки про те, що на сучасному етапі розвитку науки біографія перестає бути «молодшим» біографічним жанром і утверджується в якості окремішнього наукового напрямку «персональної історії», або «нової біографічної історії» [10, с. 56].

«Нова біографічна історія» може розглядатися у двох версіях: «соціальній» та «екзистенціальній» (в розробку цієї концепції значний внесок зробила Л. П. Рєпіна). Різниця між ними полягає в тому, що перший варіант передбачає фокусування на соціальній та культурній ситуації, в якій розгортаються події життя досліджуваної особистості; соціокультурний та особистісно-психологічний аспекти в аналізі минулого виступають рівнозначно та взаємопов'язано. Натомість другий варіант орієнтує дослідника на приділення уваги переважно реконструкції психології людини, її внутрішнього світу, тоді як соціальний фон отримує незначний статус «антуражу».

Очевидне зростання уваги з боку вчених-гуманітаріїв усього світу до потаємних сфер буття діячів минулих епох, дискусії щодо співвідношення приватної та публічної сфер життя особистості як ніколи гостро ставлять на порядку денному проблему етики біографічного дослідження. Це питання досить детально розглянув С. Магарей на сторінках статті з промовистою назвою «Three Questions for Biographers: Public or Private? Individual or Society? Truth or Beauty?» («Три питання для біографів: Публічна або приватна? Індивідуальна або соціальна? Правда або прикрашена?») [15].

Необхідно вказати на інший важливий аспект методології біографістики, а саме – проблему взаємодії двох суб'єктів біографічного дискурсу: героя біографії та біографа. Кожен з них репрезентує свою епоху і нерозривно з нею пов'язаний, належить до певного культурно-історичного середовища та вибудовує власну ідентичність. Але якщо для героя біографії ідентифікація вичерпується відповіддю на питання: «хто я?», то біограф, крім цього, має знайти також відповідь на фундаментальне

питання: «хто він?». Фактично біограф, реконструюючи «особистий проект» життя, створює нову індивідуальність, виражаючи через свого героя самого себе, та, відповідно, специфіку своєї епохи [3, с. 19–21].

Ще одна проблема біографістики полягає у вирішенні питання: «хто має право на біографію?». Лише на початку ХХІ ст. в історіографії пострадянських країн намітилася тенденція до написання біографій «другорядних» фігур, що супроводжувалося теоретичним обґрунтуванням такого підходу. Втім, зазначимо, що віднесення тієї чи іншої особистості до «першого» або «другого» історичного плану, надання чи не надання їй права на окремішню біографію до певної міри є відносними питаннями. Залежно від хронологічних рамок розвідки, її ракурсу, рівня залученості індивіда до системи міжособистісних комунікацій свого часу, а також культурно-історичних умов, в яких відбувається створення конкретного дослідження, на «другий план» може відійти будь-яка особистість, незалежно від масштабу здійснених нею перетворень.

Таким чином, сьогодні біографістика переживає трансформаційні процеси, які призводять до розширення її предметного поля та наповнюють персонологічні дослідження новим змістом. Безперечно, стисло схарактеризовані нами теоретико-методологічні проблеми не вичерпують усього спектру концептуальних завдань, які стоять перед сучасною біографістикою. Проте навіть цей невеликий огляд демонструє, що, незважаючи на солідну історію біографії як історіографічного і літературного жанру, вона ще має потужний евристичний потенціал і дедалі активніше входить в актуальну площину сучасного гуманітарного знання.

Список літератури: 1. Бельський И. Л. Биография и биографистика в отечественной культурно-исторической традиции / И. Л. Бельский // Диалог со временем: альманах интеллектуальной истории. — Вып. 5. — М., 2001. — С. 13—45. 2. Берк П. Нова історія: її минуле і майбутнє / П. Берк // Нові підходи до історіописання / за ред. П. Берка. — К., 2010. — С. 13—38. 3. Вальевский А. Л. Основания биографии / А. Л. Вальевский. — К.: Наукова думка, 1993. — 110 с. 4. Ващенко В. В. Концепція «інтелектуальної біографії» та проблема конструювання «наукових біографій» в українській історіографії / В. В. Ващенко // Ейдос: альманах теорії та історії історичної науки. — Вип. 4. — К., 2009. — С. 475—486. 5. Голубович И. В. Биография: силуэт

на фоне Humanities (Методология анализа биографии в социогуманитарном знании) / И. В. Голубович. — Одесса : СПД Фридман, 2007. — 294 с. 6. Павлова Т. А. Историческая биографистика в СССР / Т. А. Павлова // Новая и новейшая история. — 1990. — №2. — С. 37—48. 7. Петровская И. Ф. Биографика: Введение в науку и обозрение источников биографических сведений о деятелях России 1801—1917 годов / И. Ф. Петровская. — СПб. : Издательский дом «Петрополис», 2010. — 384 с. 8. Померанцева Г. Е. Биография в потоке времени. ЖЗЛ: замыслы и воплощение серии / Г. Е. Померанцева. — М. : Книга, 1987. — 336 с. 9. Репина Л. П. Историческая биография и интеллектуальная история / Л. П. Репина // Ейдос: альманах теорії та історії історичної науки. — Вип. 4. — К., 2009. — С. 437—464. 10. Репина Л. П. От «истории одной жизни» к «персональной истории» / Л. П. Репина // История через личность: историческая биография сегодня / под ред. Л. П. Репиной. — М., 2005. — С. 55—74. 11. Теория и методология исторической науки. Терминологический словарь / отв. ред. А. О. Чубарьян. — М. : Аквилон, 2014. — 575 с. 12. Ясь О. В. Біографістика / О. В. Ясь // Енциклопедія історії України : в 5 т. / ред. кол. : В. А. Смолій [та ін.]. — К., 2003. — Т. 1. — С. 295—296. 13. Edel L. Writing Lives: Principia Biographica / L. Edel. — New York : Norton, 1987. — 270 p. 14. Lässig S. Toward a Biographical Turn? Biography in Modern Historiography — Modern Historiography in Biography / S. Lässig // German Historical Institute Bulletin. — 2004. — № 35. — P. 147—155. 15. Magarey S. Three Questions for Biographers: Public or Private? Individual or Society? Truth or Beauty? / S. Magarey // Journal of Historical Biography. — 2008. — Vol. 4. — P. 1—26. 16. Parke C. N. Biography: Writing Lives / C. N. Parke. — New York : Twayne Publishers, 1996. — 175 p.

Bibliography (transliterated): 1. Belen'ky'j Y'. L. By'ografy'ya y' by'ografy'sty'ka v otechestvennoj kul'turno-y'story'cheskoj trady'cy'y' / Y'. L. Belen'ky'j // Dy'alog so vremenem : al'manax y'ntellektual'noj y'story'y'. — Выр. 5. — М., 2001. — С. 13—45. 2. Berk P. Nova istoriya: yiyi my'nule i majbutnye / P. Berk // Novi pidxody' do istoriopy'sannya / za red. P. Berka. — К., 2010. — С. 13—38. 3. Valevsky'j A. L. Osnovany'ya by'ografy'ky' / A. L. Valevsky'j. — К. : Naukova dumka, 1993. — 110 s. 4. Vashhenko V. V. Koncepciya «intelektual'noyi biografii» ta problema konstruyuvannya «naukovy'x biografij» v ukrayins'kij istoriografii / V. V. Vashhenko // Ejdos : al'manax teorii ta istorii istory'chnoyi nauky'. — Vy'p. 4. — К., 2009. — С. 475—486. 5. Golubovy'ch Y'. V. By'ografy'ya: sy'luet na fone Humanities

(Metodology`ya analy`za by`ogrfy`y` v socy`ogumany`tarnom znany`y`) / Y`. V. Golubovy`ch. — Odessa : SPD Fry`dman, 2007. — 294 s. 6. Pavlova T. A. Y`story`cheskaya by`ogrfy`sty`ka v SSSR / T. A. Pavlova // Novaya y`novejshaya y`story`ya. — 1990. — #2. — S. 37—48. 7. Petrovskaya Y`. F. By`ogrfy`ka: Vvedeny`e v nauku y` obozreny`e y`stochny`kov by`ogrfy`chesky`x svedeny`j o deyatelyax Rossy`y` 1801—1917 godov / Y`. F. Petrovskaya. — SPb. : Y`zdatel`sky`j dom «Petropol`y`s», 2010. — 384 s. 8. Pomeranceva G. E. By`ogrfy`ya v potoke vremeny`. ZhZL: zamy`slы y` voploshheny`e sery`y` / G. E. Pomeranceva. — M. : Kny`ga, 1987. — 336 s. 9. Repy`na L. P. Y`story`cheskaya by`ogrfy`ya y` y`ntellektual`naya y`story`ya / L. P. Repy`na // Ejdos : al`manax teorii ta istoriyi story`chnoyi nauky`. — Vy`p. 4. — K., 2009. — S. 437—464. 10. Repy`na L. P. Ot «y`story`y` odnoj zhy`zny`» k «personal`noj y`story`y`» / L. P. Repy`na // Y`story`ya cherez ly`chnost` : y`story`cheskaya by`ogrfy`ya segodnya / pod red. L. P. Repy`noj. — M., 2005. — S. 55—74. 11. Teory`ya y` metodology`ya y`story`cheskoj nauky`. Termynology`chesky`j slovar` / otv. red. A. O. Chubar`yan. — M. : Akvy`lon, 2014. — 575 s. 12. Yas` O. V. Biografisty`ka / O. V. Yas` // Ency`klopediya istoriyi Ukrayiny` : v 5 t. / red. kol. : V. A. Smolij [ta in.]. — K., 2003. — T. 1. — S. 295—296. 13. Edel L. Writing Lives: Principia Biographica / L. Edel. — New York : Norton, 1987. — 270 p. 14. Lässig S. Toward a Biographical Turn? Biography in Modern Historiography — Modern Historiography in Biography / S. Lässig // German Historical Institute Bulletin. — 2004. — # 35. — P. 147—155. 15. Magarey S. Three Questions for Biographers: Public or Private? Individual or Society? Truth or Beauty? / S. Magarey // Journal of Historical Biography. — 2008. — Vol. 4. — P. 1—26. 16. Parke C. N. Biography: Writing Lives / C. N. Parke. — New York : Twayne Publishers, 1996. — 175 p.

О. І. Вовк

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СУЧАСНОЇ БІОГРАФІСТИКИ ЯК СКЛАДОВА ДОСЛІДЖЕННЯ ГУМАНІТАРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕЛІТИ

У статті висвітлено історію становлення й розвитку біографічного жанру. Установлено, що протягом тривалого періоду свого існування біографія ніколи не зникала з поля зору як авторів, так і читачів. Особливий підйом інтересу до біографічного жанру розпочався на початку

XX ст. і триває до сьогоднішнього дня. Схарактеризовано нагальні теоретико-методологічні питання, що нині постають перед біографістикою.

Ключові слова: біографія, біографістика, теорія та методологія історичної науки.

O. Vovk

METHODOLOGICAL BACKGROUNDS OF NOWADAYS BIOGRAPHY STUDIES AS A COMPONENT OF RESEARCH OF HUMANITARIAN AND TECHNICAL ELITE

History of formation and development of biographical genre was described in the present paper. It is found that biography has been always in sight of the authors and readers for a long time. Increased interest in biographical genre observed since the beginning of the 20th century to the present day. Actual theoretical and methodological issues faced by nowadays biography studies were characterized.

Keywords: biography, biography studies, theory and methodology of history

О. И. Вовк

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВАНИЯ СОВРЕМЕННОЙ БИОГРАФИСТИКИ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ИССЛЕДОВАНИЯ ГУМАНИТАРНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ ЭЛИТЫ

В статье раскрывается история становления и развития биографического жанра. Установлено, что в течение длительного периода своего существования биография никогда не исчезала из поля зрения как авторов, так и читателей. Особый подъем интереса к биографическому жанру начался в начале XX в. и продолжается до сегодняшнего дня. Охарактеризованы актуальные теоретико-методологические вопросы, стоящие перед современной биографистикой.

Ключевые слова: біографія, біографістика, теорія і методологія історическої науки.

Стаття надійшла до редакційної колегії 18.11.2016

УДК 94(477.54)ХТІ«18/19»:66

*Голова В.В., Гутник М.В., Радозуз С.А.
м. Харків, Україна*

ОСНОВНІ ЗДОБУТКИ ВЧЕНИХ, ФУНДАТОРІВ ХІМІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ У ХАРКІВСЬКОМУ ТЕХНОЛОГІЧНОМУ ІНСТИТУТІ НАПРИКІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Дослідження становлення і розвитку хімічної технології в одному з найстаріших вищих технічних навчальних закладів України – Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» (НТУ «ХПІ») становить науковий, пізнавальний і практичний інтерес. Із часу свого утворення (1885 р.) як Харківського практичного технологічного інституту (ХПТІ) хімічне відділення займало чинне місце у його структурі. Розвиток хімічної науки та інженерної освіти України має прямий зв'язок із діяльністю Харківських технологічного та хіміко-технологічного інститутів (ХТІ та ХХТІ). Звернення до історії цих вишів дозволяє з'ясувати внесок хіміків-технологів у організацію важливих науково-дослідних центрів і напрямів.

Перші дослідження на хімічному відділенні Харківського технологічного інституту були проведені учнем Д. І. Менделєєва В. О. Геміліаном. На основі отриманих у Празі, Відні, Берліні та Мюнхені знань В. О. Геміліан читав для студентів ХТІ курс мінеральної технології, технології води й палива, керував технічною лабораторією, а також був керівником проектування. У своїх лекціях він вміло надавав студентам знань щодо сировинних джерел хімічної промисловості, технологію одержання кислот, солей та керамічних виробів. За його навчальними посібниками студенти досліджували технологію мінеральних речовин майже до 1922 р. [1, с.1–2]. Таким чином, діяльність професора